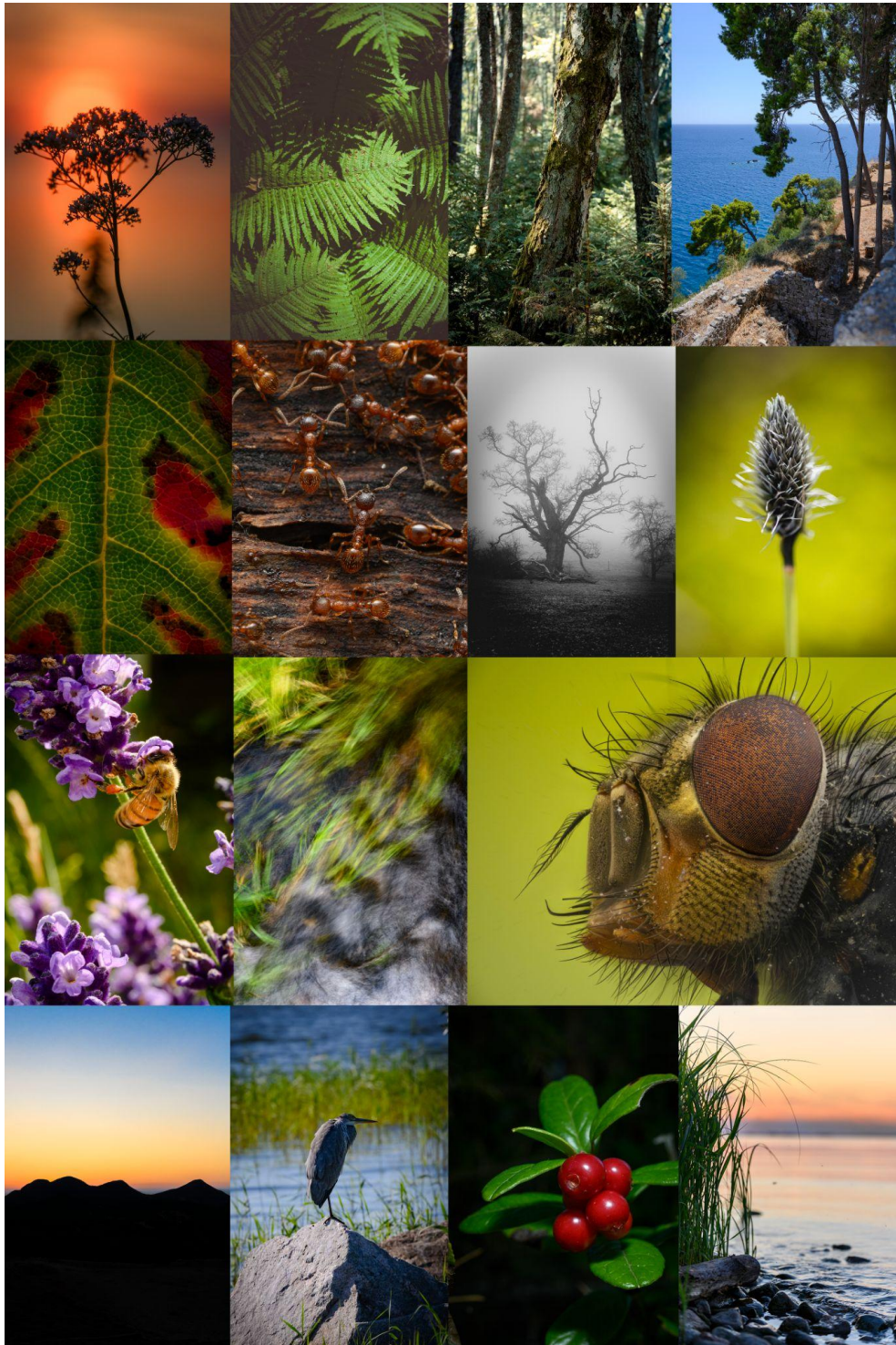

Tankar kring

FOTOGRAFERING

Djur & natur

Innehåll

Förord

Varför natur?

Mina & dina motiv

skogen - Landskap - Djur & natur - Närbilder & annat - Kreativ fotografi

Utrustning

Kamera - Objektiv - Blixtar & ljus - Filter - Kringutrustning

Bildkomposition & rekommendationer

Ligga eller stå?

Landskapsbilder

Makrobilder

Nybörjare - Avancerad makro - Ute eller inne?

Naturen är din studio

Fotografera nära på långt håll

Efterarbete/Redigering

Sortera - Redigera - Presets - Kreativ redigering

Slutord

FÖRORD

Djur och natur har alltid varit viktigt för mig och är fortfarande. Att vara ute är viktigt och i skogen kan jag fortfarande få lugn om livet känns stressigt. Jag har fått med mig naturens betydelse sedan barnsben. På helgerna åkte ofta familjen ut, antingen till någon skog för att plocka svamp eller till landstället på en skärgårdsö. Mina morföräldrar hade som tradition att under flera års tid ge bort djur- och naturböcker i julklapp eller födelsedagspresent vilket gjorde att jag tidigt kunde flera växter och djurs olika namn och egenskaper.

När jag i vuxen ålder började att fotografera mer seriöst var det därför inte så konstigt att naturen snabbt blev det mest självklara motivet. Det beror såklart på min uppväxt, men också för att det är relativt enkelt att komma ut i skog och mark i Sverige och för att det inte kostar något.

Att fotografera naturen för mig är att fotografera både stort och smått. De sagolika skogarna där den gröna mossan målas varma av solljuset, eller det mäktiga, kraftfulla i vatten och vind, det skira, vackra i vårens blommor och det fascinerande över att se djur och insekter på riktigt nära håll. I det här häftet tänkte jag dela med mig av mina tips och erfarenheter.

Mattias Åström

VARFÖR NATUR?

Jag har ju redan varit inne på det och att mycket av mina känslor kring naturen kommer från barnsben och så är det. I och med att naturen varit och är viktig för mig så känner jag även som en slags skyldighet att fotografera naturen. Låt mig utveckla.

Idag finns det personer från andra kulturer och länder som bor i vårt land och som inte har haft en "Allemansrätt" att förhålla sig till. Det finns också flera unga personer som varken har intresset eller kanske möjligheten att komma ut i naturen och uppleva den på nära håll. Det finns också de som kommer ut i naturen men som inte behandlar den med den respekt och den vördnad som man bör och enligt lag ska. Folk slänger skräp och struntar lite i följderna. Det har liksom blivit ett slags gratis nöjesfält för vissa.

Alla de här sakerna gör att jag känner en viss skyldighet att visa hur fin naturen är och i samband med bilder även skriva vikten av att sköta om naturen för att vi ska kunna få ha den kvar. Från naturen får vi mat, fibrer till olika saker som till exempel batterier, vi får luft och färgen grönt påverkar oss positivt för att bara nämna några viktiga delar av naturen. Ju fler vi är som kan visa på vikten av att sköta om och vårda naturen, ju svårare blir det för de som missköter den att just fortsätta att missköta den och mer lockande blir det för den som har svårt att uppleva skogen på riktigt om personen först får uppleva den via bilder.

Förutom de här lite mer etiska anledningarna till att jag vill fotografera naturen så är det såklart även luststyrt. De flesta har väl något eller flera favoritmotiv från naturen? Vi människor mår liksom bra av att se färgprakten under vårens alla blomningar och styrkan i att en växt tränger igenom asfalt känns lite smått övermänskligt. De sköna, öppna landskapen ger oss en känsla av frihet och solnedgångar och stjärnhimlar kan få oss att tappa andan. Naturen är ett av mina favoritmotiv. Du kommer få tips om:

- Utrustning
- Landskap
- Makrobilder
- Bildkomponering och mycket mer

MINA OCH DINA MOTIV

I naturen finns det väldigt mycket att fotografera och man kan fotografera det på flera olika sätt. En del sitter med telezoom och inväntar en viss fågel eller väntar på ögonblicket då en räv kryper ur sitt gryt. En del fotograferar med drönare och en del jagar olika väder, en del fotograferar mer konstnärligt och kanske surrealistiskt och en del... ja ni förstår det finns mängder med motiv och sätt att fotografera. Jag kommer inte gå igenom allt inom naturfoto utan koncentrera mig på det jag fotograferar, som tur är, så är jag ganska spretig och fotograferar på flera olika sätt och flera olika motiv.

Skogen - I skogen är jag svag för ljuset som kan uppstå mellan stammar och den gröna mossiga och lavklädda urskogen. Jag gillar som sagt stammar, både levande och gamla, fallna eller döda träd. I skogen är det också en del djur och insekter som fångar mitt intresse.

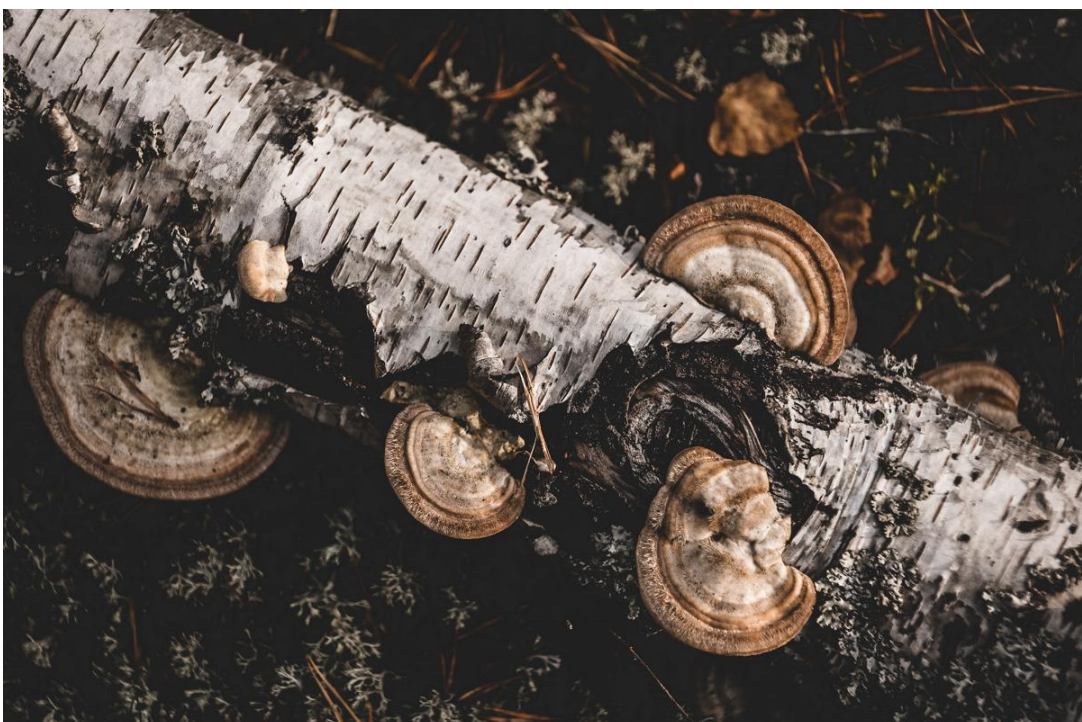
Landskap - Svenska, öppna landskap med åkrar, raps och olika sädesslag tilltalar mig mycket, men landskap kan även vara av annan karaktär som kalhygge, skogar, bäckar och sjöar.

Djur & insekter - Lite större djur är svårare för jag har inte tålamodet att sitta och vänta utan jag blir mer glad om något dyker upp på tillräckligt nära håll. Däremot kan jag leta insekter i mossan, under stenar och på stammar. Insekter är relativt lätt att komma nära men kan kräva en del utrustningsmässigt och kunskapsmässigt om skärpedjup och stackning med mera.

Närbilder & annat - Jag är ju svag för närbilder av alla dess slag. Såklart blir det naturligt när det kommer till insekter, men även blommor, svampar, mossor och små häftiga detaljer i både sten, träd, grönska osv. De här motiven kan med fördel fotograferas både ute och inne vilket kan vara skönt vid sämre väder.

Kreativ fotografi - Här räknar jag in fototekniker (eller efterbehandling) som tex multiexponeringar som betyder att du lägger två eller flera bilder ovanpå varandra eller varför inte ICM då man rör på kameran under exponering. Båda de här kreativa teknikerna gör sig väldigt bra i naturen. Vill du läsa mer om ICM finns det en skrift om det på [hemsidan](#).

UTRUSTNING

Kamera: När det kommer till kameramodell så spelar det egentligen ingen större roll vilket märke eller vilken kameramodell du har så länge du känner dig trygg i inställningar och funktioner. I det stora hela rekommenderar jag såklart en fullformatssensor men förstår att inte alla vill lägga pengar på det. Det man vinner med fullformatskamera är dock att man får bättre dynamiskt omfång. Alltså att sensorn klarar fler färger och mer ljusvariationer. Den har även lättare att fokusera i lite mörkare miljöer och du får mindre brus i och med att pixlarna i sensorn är större. Du kan även få snyggare bakgrundsoskärpa och kontrollera skärpedjupet på ett annat sätt. Men som sagt, det är dyra kameror och det vore synd om utrustningen hindrade dig från att gå ut i naturen och fotografera. Använd det du har om det så är APS-S, kompaktkamera eller mobiltelefon. En fördel som en del fågelfotografer och djurfotografer upptäckt med att använda en kamera med APS-C-sensor är just att sensorn är mindre vilket skapar en så kallad förstoringsgrad på ca. 1,5x. Har du alltså ett objektiv på 50mm så ökar brännvidden en och en halv gång så det motsvarar ett 75mm objektiv. Vill du fotografera fåglar till exempel och har ett 70-200mm som knappt känns tillräckligt så blir ju det på en APS-C 105-300mm, alltså ännu närmare, men mer brus och färre färger.

Objektiv: När det kommer till objektiv så är det ju samma där. Använd det du är nöjd med själv. Tyvärr är det ju så i den här branschen att ju mer vi lär oss och ju högre krav vi får på bilderna och funktionerna, desto dyrare utrustning krävs. Ett ganska vanligt scenario tex. är att den begränsade bländaren på ett billigare objektiv gör att vi får alldeles för långa slutartider för att få skarpa bilder eller att man istället får höja ISO 'n i höjden så det blir brus och mindre detaljer och färger försvinner.

Det som styr mina val av objektiv är helt enkelt vad det är jag gillar att fotografera, och det varierar precis som min samling av objektiv. Om du är inne på mer **landskap** kan ju något vidvinkligt objektiv vara bra eller varför inte en 24-70mm så har man både vidvinkel och lite zoom vid behov. Gillar du att sitta och vänta på **djur och fåglar** tex så är det bra med ett zoomobjektiv. Kom ihåg här bara att man ofta börjar med "för lite" zoom så jag skulle nog rekommendera ett 200-400mm eller ett populärt objektiv nu hos flera märken ett 150-600mm. Om du gillar **närbilder** på blommor och insekter och annat spännande och fint i naturen så är ett makroobjektiv det bästa för dig. Kom ihåg att det blir extremt kort skärpedjup när du kryper nära och ännu mer om du har ett objektiv som även förstorar. Då kan du behöva "stacka" bilder men det kan vara riktigt kul och något jag berättar mer om lite längre fram i häftet. Jag är ett stort fan av makrobilder vilket resulterat i en rad olika makroobjektiv och makrolösningar som släde och mikroskop t.o.m. Just nu har jag en vanlig fast 50mm från Nikkor med en största bländare på 2.8 och en bra närgräns på 0,16m från sensorn. Sen finns det en rad olika metoder att testa på makro utan att köpa nytt objektiv. Det finns både förstoringslinser att sätta framför objektivet och mellanringar att sätta mellan kameran och objektivet för att öka förstoringen och flytta närgränsen. Det här är en hel vetenskap och det finns flera bra sidor, både på svenska och engelska, om man är intresserad av att lära sig mer.

Blixtar & ljus: Förutom kamera och objektiv kan det vara bra att ha relevanta ljuskällor till det du fotograferar. Jag har två externa blixtar som går att använda via radiosändare. Det gör att de inte behöver sitta fast i kameran och kan placeras var som helst egentligen. Jag har även under en period använd makroblixtar från Godox, men när jag bytte objektiv var de inte längre kompatibla. Synd på ett sätt eftersom det är väldigt smidigt att använda om än ganska dyrt om man vill ha bra kvalitet. Idag är

det även enkelt och billigt att köpa olika LED-ljus som är små, smidiga och ljusstarka. Jag har provat lite olika, allt från Smallrig och Godox till Ullanzi som jag fortfarande använder. Fördelen är som sagt att de är så lätta att ha med. Just Ullanzi har en massa bra tillbehör som diffusor, raster, strut och du kan ställa in olika färger och styrka på ljuset. De är miljösmarta och har inbyggt uppladdningsbart batteri. Förutom blixtar och lampor så kan även en vanlig reflektorskärm vara till stor nytta beroende på val av motiv och så vidare.

Filter: Det finns en rad olika användbara filter som kan vara av intresse. Allt från att ge häftiga effekter som till exempel stjärnfilter till mer användbara som polarisationsfilter eller ND-filter. Ett polarisationsfilter tar bort reflektioner i vatten och glas, tex. men påverkar även kontraster och kan göra himlen djupt blå. Ett ND-filter låter dig ha längre slutartider trots att det är ljust och dagtid, vilket kan vara snyggt på rinnande/rörligt vatten. Du kan även skapa filter själv och det finns massor av olika sidor och filmer om det på nätet. Använd plastfilm, fiskelina, vaselin, färgad plast, krossat glas, påsar...

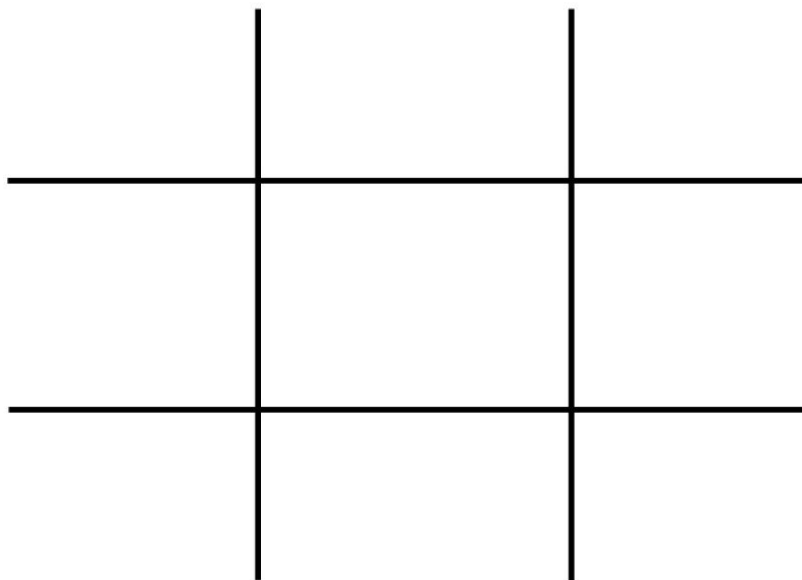
Kringutrustning: Det är bra att ha ett stativ eller två. Jag har ett stort trebensstativ som är smidigt om du ska ha kvällsfoto eller ligger på gränsen med slutartiderna. Jag har även ett mindre bordsstativ som jag lätt kan ta med ut och som täcker de flesta behov. Det funkar även som ett handtag att hålla kameran i. Beroende på blixtar så kan ett radiokit vara användbart och du vill kunna flytta din belysning i miljön och inte vara begränsad. Det finns även IR-sändare som är billigare men mer känsliga för störningar av signalen. Extra batterier är nästan ett måste idag och gör att du inte blir avbruten och måste hem och ladda. Vantar är bra om det är kallt ute och varför inte små värmekuddar i vantarna. Jag har ett par byxor jag ofta byter till när jag ska ut i skogen. De är lite vädertåliga och slittåliga och jag behöver inte tänka på om det är smutsigt på backen och så. Jag har olika bärremmar till kameran för olika tillfällen. Ibland, rätt ofta, är det smidigt med en handrem. Ska man gå länge, kanske under flera timmar så är en axelrem bra och då föredrar jag den där kameran går över ena axeln och hänger på sidan. Den man har runt halsen kan ge rätt mycket värk särskilt om du har ett stort och tungt objektiv. Jag har även objektivsväskor, dels om jag vill ha flera objektiv med mig utan att bära runt på en stor kameraväska, men även för lite småsaker som extra batterier, en putsduk, värktabletter, glasögon.

Så slutsatsen här blir att du själv måste fundera på vad du helst vill fotografera och om du behöver införskaffa ny (begagnad) utrustning för att komma närmare dina önskemål. Tycker du att det handlar om för mycket pengar så försök att låna och prova ett objektiv av en kompis till exempel för att se om det är något du vill lägga pengar på. För det finns inget tristare när man är på rätt ställe vid rätt tid och kamerautrustningen begränsar dig.

Glöm inte heller att det är ganska lätt både att köpa och sälja utrustning idag om du vill byta och prova annat. Det finns en stor begagnatmarknad både via privatpersoner och företag.

BILDKOMPOSITION OCH REKOMMENDATIONER

För att få koll på lite olika rekommendationer på bildkomposition kan du ladda hem mina andra texter som Fotoskolan och Grunderna i fotografering m.fl. Det som är värt att nämna igen är dock tredjedelsregeln som är en väldigt användbar rekommendation i de flesta situationer och som lätt hjälper dig att få mer professionella bilder.

Mönstret går att få fram i de flesta kameror och mobiltelefoner idag. Tanken är att du placerar ditt motiv i någon av de olika skärpunkterna för att undvika centrering av ditt motiv, som ofta känns amatörmässigt. Du är också hjälpt av att lägga horisonten vid den nedre eller övre linjen istället för i mitten på bilden. Såklart kan man skippa den här rekommendationen om man vill det, men mitt tips är att försöka få in den i ryggmärgen för att den är bra. En av de gångerna du kan tänka bort den är om ditt motiv är väldigt symmetriskt vilket det sällan är i naturen men kan såklart förekomma. Du får helt enkelt känna efter och se vilka av dina bilder som blir mest positivt mottagna.

LIGGA ELLER STÅ?

Oavsett motiv, komposition och rekommendationer så är tiden en viktig parameter. Vi stressar lätt vidare idag och blir inte bilden bra på en gång så går vi vidare till nästa motiv. Låt det ta tid och känn in landskapet, motivet och miljön. Titta dig omkring noga. Kanske bör du till och med ändra position. Ställ dig på en sten, sätt dig på marken. En tråkig sak att komma hem med är nämligen bilder där det kommer störande saker för motivet eller i bakgrunden.

Ska din bild vara i liggande eller i stående format? Det här avgörs lite av motivets längd eller bredd, vilket är störst och gör sig bäst? Kanske är det svårt att "känna" det men med lite träning som hittar man rätt. Är ditt motiv högt eller brett? Fördelen idag

är ju också att du kan fotografera så många bilder så varför inte ta några av varje på motivet så kan du sen i datorn med lite större skärm "känna" vilket som gör sig bäst. Kort kan man väl ändå säga att höga, smala motiv gör sig bättre stående och breda landskap med mycket utspridda detaljer gör sig bäst i liggande format. Om du använder till exempel tredjedelsregeln kanske den kan vara till hjälp också om bilder bör ligga eller stå.

LANDSKAPSBILDER

Landskapsbilder kan vara lite svårt tycker jag och var går gränsen för vad som är en landskapsbild? Jag tänker att det är en bild som visar lite mer av miljön och området du fotograferar i. Ibland innehåller det ängar, skogar och stora landskap men ibland kan det vara området kring ett eller ett par träd så för min del kan ordet landskap betyda flera saker.

En av de svåra sakerna med landskap kan jag tycka är att få med den nästan övermäktiga öppenheten i det svenska landskapet. Det blir lätt platt och i fjärran. Några tips dock är att försöka följa tredjedelsregeln här för att antingen få med mer himmel om det är den som är extra fin, eller marken då om det är ett spännande landskap. Ytterligare tips är att tänka på både förgrund, mellangrund och bakgrund. Försök hitta något lämpligt att sätta in i något av tredjedelsregelns kryss som skapar en förgrund och ett djup i bilden. Det kan vara en sten, vajande gräs, en gren med löv, ett träd, ett djur eller vad som helst. Var påhittig, leta och prova flera saker.

Jag gillar egentligen mer att hitta "mindre" landskap som kanske redan är inramade eller är en del av ett större sammanhang. En sak som jag ofta fastnar för är träd och de linjer som de skapar. Dels gillar jag täta stammar för upprepningen som blir eller ljuset som faller mellan dem. Trädstammar kan även falla huller om buller och bilda kors eller se ut som surrealistiska väsen. En annan sak som är ganska lätt att fastna

för är färgerna i naturen. Mossan i en skog kan få många olika nyanser i solljuset, eller höstens fantastiska färger i lövverken. En variation i landskapet är också lite roligare och lättare att fånga som skillnader i höjd, en sjö eller varför inte en landsväg. Jag fastnar även lätt för döda saker som gamla ruttna löv, vissna blommor och ibland även djur eller delar som skelett och fjädrar.

Som vanligt så kan all fotografi se olika ut inom samma genre. Om du till exempel är förtjust i minimalism så kan det ju hjälpa dig otroligt mycket vilka motiv och hur du bör komponera ditt landskap. Fundera på själv vad som lockar i ett landskap och hur du kan få fram just det bra på dina bilder.

MAKRO

Makro kan ske på väldigt olika nivåer vilket kräver olika kunskaper och framförallt tålamod. En ganska vanlig företeelse är att man börjar att fotografera humlor, bin och fjärilar så att hela motivet är synligt, gärna i någon miljö med blommor och liknande. Man förundras av de små "monstren" och vill komma närmare. Kanske köper man ett ordentligt makroobjektiv, förstoringslinser, en bälge eller kanske t.o.m en mikroskoplins. Så fort du har ett makroobjektiv kommer du kunna komma närmare, med den lilla nackdelen att skärpedjupet blir väldigt kort. Visst det går att blända upp ordentligt men ofta slutar det med att du måste fokusstacka en bild. Det berättar jag mer om under rubriken Efterarbete.

Nybörjare: Testa att gå så nära du kan med den utrustning du redan har. Alla objektiv har en s.k. närgräns, som berättar hur nära motivet kan vara genom objektivet och fram till sensorn. När du nått din närgräns (när autofokus inte hittar ditt motiv) kan man, om man är bekväm med det, ställa kameran i manuellt fokusläge vilket ofta ger ytterligare någon/några centimeter närmare. Börja med blommor och saker som inte rör sig allt för mycket.

Man får inte glömma att en makrobild även är en hel blomma, eller insekt eller vad det nu är som är i närbild. Det är dock lätt att man tänker och vill närmare och närmare och närmare. Då vet du också att skärpedjupet krymper och krymper och krymper. När jag började fotografera makro och märkte att jag ville komma ännu närmare än vad min 18-55mm kunde erbjuda så började jag att leta alternativ. Ganska snabbt hittade jag att det fanns olika förstoringslinser att sätta i gängen längst fram på objektivet. Det blir på sätt och vis som ett förstoringsglas längst fram och gav en wow-känsla till att börja med. Det här är en kul och enkel sak för att komma närmare och för vissa så räcker det, vilket är toppen, men jag ville komma ännu närmare.

Avancerad makro: Jag införskaffade då en mellanring som dels la på 35mm på brännvidden på valt objektiv, men som även flyttade närgränsen närmare kameran. Nu kom jag ännu närmare men det var svårt med skärpedjupet som blev väldigt kort. Med den här typen av utrustning krävs nästan blixtnärhet för att kunna blända upp och få ok skärpa. I samband med det köpte jag även en Raynoxlins som är en ännu starkare förstoringslins med många möjligheter. Den kan kombineras med annan utrustning och kan sitta både framför och bakom objektivet men kräver lite mer kunskaper. Dock är det en väldigt bra och användbar lins som jag fortfarande ibland plockar fram.

Jag köpte även ett riktigt makroobjektiv där det oftast är närgränsen som skiljer sig från vanliga objektiv så att du kan krypa riktigt nära motivet. Det kan även innebära att objektivet har en förstoringgrad, vilket är häftigt men gör det ännu mer svår fotograferat. Ett objektiv är guld värt ute på fältet och gör det enklare att relativt enkelt ta makrobilder. Dock har det vissa begränsningar och det är återigen att man kanske inte kommer så nära man egentligen vill. Då kan man börja experimentera precis som innan med mellanringar, förstoringslinser och liknande eller köpa ett

makroobjektiv med en förstoring också. Det gjorde jag. Ett Laowa 100mm med avbildningsskalan 2:1 vilket är en förstoring som är jättehäftig, men jättesvår att hantera både skärpedjupsmässigt och att det blir extremt känsligt för om du eller motivet rör sig. För att underlätta det förlorade ljusinsläppet som förstoringen innebär och det faktum att jag ville ha en ännu mindre bländare för att öka skärpedjupet så var jag tvungen att köpa ett par makroblixtar. Jag valde Godox mf12 med en sändare och det här var verkligen en häftig kombination som gav många fina bilder. Jag kom dock också hem med många bilder som jag inte kunde använda och här måste man räkna med att behöva stacka de flesta av bilderna man fotograferar. Det här gjorde att jag tappade intresset lite och sålde min utrustning för att byta till ett vanligt makroobjektiv, en Nikon Z m50, som funkade jättebra, även om jag saknar det där med att komma extremt nära också.

Ute eller inne: Jag brukar även skilja på makrofotografi inne och ute. Utomhus blir jag mer bekväm. Det ska gå relativt fort och enkelt eftersom tiden oftast är knapp och insekten rör sig, det blåser och förutsättningarna ändras hela tiden. Inomhus kan jag fotografera döda insekter eller andra motiv och har då tiden att experimentera mer. Jag köpte vid ett tillfälle även ett mikroskopobjektiv, ni vet det längst ut på ett mikroskop, och tog reda på en massa mellanringar och kopplingar för att kunna montera det på kameran. Dels bara som det var rätt upp på kameran och ner men sen även med bälge vilket ökar förstoringen ännu mer men den utrustningen kräver mer utrustning och ett otroligt tålamod.

Vid ett tillfälle hade jag mitt mikroskop, en bälg, en motordriven släde som kunde programmeras i små nano- och mikromillimeter som styrdes via en app. Blixtar skulle monteras upp med olika diffusorer. Jag fotograferade en död myras huvud (Se bilden

ovan), några spindlar och annat smått och gott. Nu var jag i hamn. Mycket närmare behövde jag inte gå, men här tog tålamodet slut. Först att bara rigga upp allt, hitta lämpliga och roliga motiv, kalibrera släden, programmera och sen fotografera kanske 300-500 bilder som sen skulle sättas ihop i något stackningsprogram. Nä, det blev för mycket pill och för lite eget fotograferande, även om bilderna är jättehäftiga.

NATUREN ÄR DIN STUDIO

Jag använder och fotograferar naturen på flera olika sätt. Dels precis så som den är i all sin skönhet med både fantastiska landskap och fascinerande detaljer och djur. Här är syftet att visa mångfalden och det vackra och förhoppningsvis öka folks respekt för att bevara det. Men för mig, som är en ganska mångsidig fotograf, är även naturen min studio på andra sätt.

1. Jag fotograferar saker, detaljer, texturer, likdelar, fjädrar, skräp osv för både olika montage men mestadels för mina mer konstnärliga multiexponeringar.
2. Jag fotograferar även människor i naturen, både porträtt och mer konstnärliga nakensessioner där jag tycker om kombinationen med en så naturlig kropp som möjligt i en naturlig miljö. *Vill du läsa mer om att fotografera människor, både påklätt och avklätt finns det en skrift om det på hemsidan.*
3. Att experimentera med långa slutartider och rörelser medan man fotograferar, ICM - Intentional Camera Movements) har blivit en kul utmaning som skapar unika och spännande bilder. *Vill du läsa mer om ICM finns det en utförlig skrift om det på hemsidan.*

Glöm inte att använda naturen och omgivningen effektivt när du fotograferar dina makrobilder i övrigt. Det är väldigt vanligt att man blir för fokuserad på huvudmotivet, att man glömmer att tänka på ljus, färger, förgrund och bakgrund eller komposition. I naturen kan det gå fort och ögonblicket förbi, men försök att träna upp ditt tänk att tänka på alla delar i bilden. Det har du tillgodo, när väl tiden finns och du hinner med samt att man genom träning blir snabbare att hinna uppfatta alla delar i bilden.

FOTOGRAFERA NÄRA PÅ LÅNGT HÅLL

Just nu har jag ingen jättestor erfarenhet av att fotografera med telezoom förutom på konsert. I naturen har jag mestadels varit inne på makrofoto eller miljöbilder men är väldigt nyfiken på att ta vackra fågelporträtt eller andra djur för den delen. Jag har i dagsläget beställt ett objektiv, ett *Sigma 150-600mm f5-6.3 DG OS HSM Contemporary*. Ett vanligt fenomen när man fotograferar och kanske lite mer seriöst är att man rätt fort upptäcker att man behöver ännu bättre saker för att uppnå de resultat man vill ha. Jag har ju ett 70-200mm som jag använder flitigt på konsert, men att zooma in i 200mm i en skog på en fågel gör inte mycket skillnad faktiskt.

Det finns fina zoom-objektiv på över 100 000:- med en större diameter och ett lägre bländartal men det är på tok för mycket pengar om man inte tjänar pengar på sina bilder. Hur som helst. Att snabbt kunna zooma in, gärna handhållet, på en fågel, ekorre eller annat djur gör att du kan få riktigt fina och häftiga wildlife-bilder. Här bör man bara vara uppmärksam på att en ordentlig zoom gör att det blir känsligare för kameraskak så man bör ha relativt snabba slutartider. Idag går ju ISO att höja rätt bra utan att få alltför mycket brus. Du kan även använda stativ för det där lilla extra stödet (men tappar då såklart lite rörelse och flexibilitet). Se även till att använda både objektivets och kamerans bildstabilisering.

En stor fördel med telezoom är ju att du lättare får en fin bokeh men tänk ändå på bakgrunden för att få bästa resultat. Flera telezoomar går även att använda till en viss typ av makrobilder, även om inte närgränsen är den bästa så har du ju ändå zoomen. Blommor och sländor till exempel kan vara tacksamma att fotografera med telezoom.

Vill man utöka sin telezoom men inte har pengar eller vill lägga pengar på att skaffa ännu fler dyrare objektiv så kan en Telekonverter vara att rekommendera, men se till bara att objektivet är kompatibelt. I mitt fall skulle jag kunna köpa Sigmas telekonverter TC2001, på x2.0 vilket då gör objektivet till en 300-1200mm men gör det även mer svårtfotograferat i och med brännvidden och att det minskar ljusstyrkan med ungefär två bländarsteg.

EFTERARBETE

Ju bättre du kan din utrustning och inställningarna i kameran, desto bättre originalbild får du att arbeta med. Det här går att lära sig och behöver du extra hjälp finns mina grundkurser i foto, "Fotoskolan" tex att ladda hem på hemsidan.

Sortera: Många har svårt att sortera och sälla i sina bilder. Jag blir bättre och bättre på det och det kommer nog med erfarenheten och mängden bilder och hur ofta du arbetar med det. Eftersom det är så enkelt att ta många bilder idag så ska man göra det tycker jag om man är osäker på hur motivet gör sig bäst. Men sen är det bara onödigt att redigera för många bilder av samma motiv. Kolla var skärpan sitter bäst, hur är bokeh? Är hela motivet med? Välj ut de bästa en eller max tre bilder att redigera tycker jag. Ta bort resten. Ofta har jag enbart kvar en bild eller max två av samma motiv och ganska ofta gör jag en i färg och en svartvit. That's it. Är man osäker i vilken bild som är bäst, så lita på din magkänsla. Kan du ändå inte bestämma mellan ett par olika bilder så är det antagligen så pass lika att du kan ta vilken som helst för redigering och ta bort resten.

Jag sparar alltid mina bilder i två versioner. Efter första sällningen sparar jag alla rawformat efter datum och namn (tex. 250818 Vinön natur och insekter). Det här tar plats men om jag behöver gå tillbaka och redigera om en bild för till exempel försäljning eller någon annan användning så är det smart eftersom jpg är ett komprimerat och självförstörande format på lång sikt. Sen sparar jag även de jpg jag redigerar, även de efter datum och namn. I början kan det kännas motigt och rörigt kanske och lätt att blanda ihop raw (nef) med jpg. Men du vänjer dig. Jag har en (eller nu för tiden många) hårddisk för raw och en för klara jpg. Nu för tiden sparar jag allt i mitt moln och har mappar tillbaka i tiden till 2003 ungefär med det här upplägget. Fördelen med molnet är att jag kan sluta köpa hårddiskar och att det är sökbart. Så jag kan söka efter år eller vart/vad jag har fotograferat eftersom jag alltid döper mapparna efter platsen eller det jag fotograferar.

Redigera: Bildredigering är något personligt och en del av ditt bildspråk. Vissa vill förändra, förvränga och fixa massor och andra vill behålla det så naturligt som möjligt men kanske med en liten extra touch. Jag landar någonstans mitt emellan. Till största del, framförallt förr, ville jag vara så nära verkligheten som möjligt. Dels i en liten protest som grundar sig i att jag inte gillar utvecklingen av att man gillar omgjorda bilder så till den grad idag att många inte ens fattar att de gillar något som inte är på riktigt längre. Jag tycker det är fint att värdesätta det naturliga. Men jag tycker också om att testa olika stilar och kanske framförallt i montage eller multiexponeringar som redan är så omgjorda och där bitsen är att man inte ska se direkt vad bilden innehåller.

Lite beroende på vad man fotograferar i för färgprofil i kameran eller om man kör auto, samt vilket objektiv man använder och hur fotosituationen sett ut för varje bild så gör jag lite olika med bilderna. Ganska ofta brukar jag öka lyster en aning, kanske höja kontrasten och i vissa fall sänka högdagrar. Jag kollar även histogrammet och justerar det efter kurvor. Då får jag en bra grundjustering av bilden som är realistisk men men det där lilla extra. Efter det kan jag justera mer konstnärligt, men väldigt ofta tycker jag att grundredigeringen är tillräckligt.

Avancerad redigering: Avancerad redigering behöver inte vara svår redigering. Jag menar mer redigering som tar tid och som är lite tålmodskrävande. Ganska ofta använder jag olika "masker" i Lightroom. Dels finns en AI-funktion som på egen hand ska hitta motiv, himmel, bakgrund osv. Jag personligen föredrar nästan alltid att lägga masken själv. Antingen med pensel eller så använder jag det radiella filtret i olika storlekar och former. Det här gör att jag kan redigera små områden i bilden utan att påverka hela bilden. Behöver ett huvud ljusas upp tex. för att det befinner sig i skugga mot resten av kroppen, eller vill jag öka skärpan lite i ett bestämt område så är maskerna perfekt.

Hit räknar jag även att justera färger. Både rent generellt, färg för färg, men även att använda s.k. färggradering. Alltså att lägga till färgskiftningar i Skuggor, Mellantoner eller Högdagrar. Dels kan det bli fina effekter (tex mer solgult i högdagrar), men du kan även jobba bort färgfel som skett i vitbalansen om du hanterar det bra. Ibland justerar jag färger för att få till en annan stämning eller känsla i bilden eller för att få den att se mer "analog" ut.

Presets: är färdiga redigeringar kan man säga. Lite som effekterna i tex Instagram. Du kan ladda hem presets hos Adobe, eller andra sidor, du kan köpa presets av såväl företag som andra fotografer. Flera filmtillverkare som tex Kodak släpper presets för att likna analoga filmrullar, regissörer och filmskapare släpper presets för att få samma känsla i bilder som i deras filmer, tex David Lynch. Du kan även spara dina egna justeringar som presets. Det gör jag ganska ofta när jag fotograferat och redigerar personer (både studio eller utomhus). Just när det kommer till natur så är det mer vanligt för min del att behålla det naturliga. Jag gör dock olika justeringar av svartvitt som jag tycker kan bli riktigt vackert ihop med naturbilder.

Kreativ redigering: Som jag nämnt tidigare så fotograferar jag ibland med tekniken ICM (finns en skrift om det på hemsidan) och ibland skapar jag multiexponeringar. Ofta gör jag lite annorlunda redigering på den typen av bilder, som jag vill ska vara mer personliga och konstnärliga. Här kan jag tex använda s.k. Overlays, silket är bilder på allt från repor till smuts och egentligen vad som helst som kan läggas uppe på din bild för att skapa en mer sliten, personlig touch. Overlays kan du skapa själv eller köpa och ladda hem gratis. Ibland använder jag då Photoshop eller GIMP där man kan jobba i lager eller appen Snapseed som är kul för mer kreativ redigering.

SLUTORD

I naturen mår vi generellt bättre som människor. Vi blir av med intryck och stresspåslag som ljud och brus från andra människor och elektronik. Förgerna, luften och lugnet är bra för oss. Naturen är också en skådeplats som ger både storslagna scener och små mikroskopiska världar. Vi ska värna och skydda naturen för kommande generationer och att få ha förmånen att fotografera i naturen är ett sätt att synliggöra det vi ska värna om. Alla kommer inte ut i skogen och framförallt så ser inte alla naturen på det sättet som en fotograf gör.

I det stora hela fotograferar jag för min egna skull oavsett vilka motiv det är. Jag mår bra av att göra kreativa, konstnärliga saker. Att sen kunna belysa orättvisor, vackra saker som blommor, människor och även kroppar eller byggnader är en ynnest. I naturen tänker jag att jag laddar mina batterier och får en massa fina bilder med mig hem. Dubbelvinst alltså. Förhoppningsvis får jag lite följare som uppskattar mina bilder också. Att fundera på varför man fotograferar och visar upp sina bilder kan göra att det är lättare att hitta motiv om man har svårt med det. Själv far huvudet och blicken alltid efter kameramotiv, oavsett om jag har kameran med mig eller inte.

Ge dig nu ut i naturen, en park eller din trädgård och börja leta motiv. Det kommer göra dig gott.

Mattias Åström

www.ma-foto.net

mafoto.net@gmail.com

Instagram: @photographer_mafoto.se

